

goran maler STAX

SRS-4040

Signature II

Stax, kao proizvođač, svoje proizvode nudi pojedinačno ili kao komplete slušalica i pojačala ili kako ih oni nazivaju *earspeakera* i *energizera*. Tako se SRS-4040 II komplet sastoji od slušalica SR-404 Signature i pojačala SRM-006tII. Slušalice SR-404 Signature porijeklo vuku od prvog Staxovog lambda dizajna iz 1979. godine. Fizički razlike gotovo i nema. SR-404 izgledaju kao dvije plastičnim lukom međusobno povezane pravokutne košare. Prema uhu se nalazi jastučić od umjetne kože koji u potpunosti obuhvaća uho. Problem s jastučićem je što se u ljetnim mjesecima koža ispod njega oznoji, pa slušalice koje inače sjede dosta labavo na glavi, uz neki nagli pokret lako slete s glave. To je ujedno i jedini uvjetni prigovor udobnosti, a nakon nekoliko sati držanja slušalica na glavi udobnost dolazi visoko na listu prioriteta. Pogotovo ako, recimo, radite u studiju pa su vam gotovo stalno na glavi. Sjećam se nekih modela Grado gdje je osjećaj bio kao u nekoj srednjovjekovnoj spravi za mučenje. Slušalice su otvorenog dizajna pa su preostale tri strane rebrastog izgleda kao otvorene žaluzine. Zbog otvorenosti dizajna će, ako slušate glasno, i ostali prisutni u blizini ponešto čuti, a i vi ćete čuti glasne zvukove iz okoline. Iz svake slušalice izlazi plosnati peterožilni kabel te se sastaju u obliku slova Y. Na kraju 2,5 m dugog kabela je Staxov 5pinski Pro konektor. U ponudi su i produžni kabeli od 2.5 m i 5 m. Usput budi rečeno, slušalice su u meni užasnoj smeđoj boji, tako da sam sretan što ih ne vidim kad su mi na glavi.

Budući da sama membrana mora biti nabijena, potrebno je pojačalo koje osim pojačanja audio signala ima i izvor napona. SRM-006tII je balansirani dizajn u A-klassi koji za pojačanje u prvom stupnju koristi FET tranzistore, a u drugom par 6FQ7 (Electro Harmonix) duplih trioda. Na

stražnjoj strani nalazimo dva *single-ended* i jedan balansirani set ulaza. Prednjom stranom dominira veliki gumb potencijometra s dvama izlazima za slušalice. Ako slušate u paru, mogu se dokupiti još jedne slušalice i sve je riješeno.

Slušanje

Tijekom testa kao izvor zvuka koristio sam Mac mini računalo (PureMusic software) putem AudiQuest Coffe USB kabela spojeno s pretvaračem Berkeley Alpha USB/SPDIF. Dalje signal ide balansirano (AES/EBU) u pretvarač Berkeley Audio Alpha D/A (mkl). Balansirani AudiQuest Horizon zatim ide u Staxovo pojačalo. Također, kao izvor zvuka poslužit će i Squeezebox Touch koji je Zvonko Vukovojac modificirao tako da koristi balansiranu vezu.

Kako je sve zvučalo „iz kutije“, više se ne sjećam, ali usviravanje je dugotrajno, 200+ sati. Budući da je postavljanje 1.35 mikrona debele membrane ručni rad, proizvođač navodi da postoje male nesavršenosti koje se kroz prvu godinu rada same poravnaju.

Prvo što se primjećuje kada glazba krene izuzetna je lakoća njenog toka. Zvuk je izuzetno tečan, prozračan, što je dodatno naglašeno lakoćom slušalica i nježnim prijanjanjem na glavu. Slijedeće je rekreacija prostora odnosno zvučna pozornica, koja je ipak pomaknuta prema naprijed. Naime, Staxovi inženjeri nastojali su membranu unutar samih slušalica što dalje odmaknuti od ušiju i zakrenuti stražnji dio prema uhu, što je dovelo do pomaka zvučne slike prema naprijed. Naravno, ne kao da slušate zvučnike, ali je znatno umanjen neugodan osjećaj muziciranja iz glave.

Slušajući kroz zvučnike Allegrijev „Miserere“ u četirima izvedbama koje imam, uvijek imam osjećaj da nešto nedostaje, da ga ne čujem do kraja. Snimke su iz velikih kavernoznih prostora s puno jeke i stalno posežem za potencijetrom kako bih pojačao. Kroz Staxovu kombinaciju sve je odmah sjelo na mjesto. Radi se interpretaciji „Psalma 51“ za devet glasova (glavni zbor od 5 glasova i solo zbor od 4 glasa) koji se stalno isprepliću uz bogatu ornamentaciju. Tu je i famozni visoki C na kojeg su slušatelji u ovom djelu nesvjesno koncentrirani. Solo zbor je smješten u daljini i udaljen od mikrofona kako bi se dobio osjećaj separacije od glavnog zbora. Glasovi se međusobno isprepliću u prostoru, svaki detalj je čujan, pa i uzlet do visokog C, zadržavanje i spuštanje natrag kroz ornament. Glazba kroz Staxovu kombinaciju kao da se gleda kroz audio povećalo kojim se i najsitniji detalj posve razgovijetno čuje. Srednjotonsko područje zvuči prirodno, glatko uklopljeno u zvučnu sliku, koja je čas široka, bliska, intimna, čas udaljena.

Anne Sophie Mutter proljetos je izvela klasičnu glazbu u berlinskom noćnom klubu „Yellow Lounge“. Popularni repertoar zvuči odlično u prigušenoj klupskoj atmosferi koju Stax vjerno prenosi. Bachov „Koncert za dvije violine“ zvuči uvjerljivo, uz osjećaj kao da sjedite u publici koja je vrlo blizu izvođača. Violine zvuče punog tijela, melodiozno, munjevito, uz pregršt detalja koji nikad nemaju primat nad glazbom u cjelini. Snimke klasične glazbe u pravilu dolaze iz velikih prostora, pa je ova izvedba jedno drugačije, intimnije iskustvo. Staxov sistem reproducira glazbu uz izuzetnu dinamiku, trenutno se pokreće i zaustavlja, tranzijenti munjevito izlijeću te momentalno nestaju. „ReVisions“ Jana Chapina izvrsno je snimljen album s pjesmama Stevie Wondera. Samo dva instrumenta, saksofon i bas, uz vokal. Na „You Haven't Done Anything“ vokal je

reproduciran s velikom dozom prozračnosti uz savršenu artikulaciju. Bariton saksofon u pratnji zvučao je punokrvno, mesnato uz nepogrešivo pozicioniranje unutar pozornice. Basovske dionice na cijelom albumu zvuče artikulirano, čvrsto, brzo i dobro uklopljeno u cjelinu zvučnog spektra.

Staxove slušalice, kao uostalom i elektrostatski zvučnici, uvijek se najbolje slažu s klasičnom glazbom, akustičnom neamplificiranom glazbom, folkom koji ističe njihovu melodioznost i timbralno bogatstvo, pa ni ova kombinacija nije izuzetak.

To ne znači da ćete ostati uskraćeni slušajući zadnje Floyde („The Endless River“), Gilmoura („Rattle That Lock“) ili Knopflera („Tracker“). Ipak, ako slušate isključivo *rock* ili elektronsku glazbu, Staxice možda neće biti najbolji izbor. Tu je još jedna kategorija korisnika slušalica koju mi stariji previđamo, a brojnošću dobro prelazi audiofile. *Gameri*, ovo definitivno nisu slušalice za vas!

Što reći, koji su minusi? Zvučno, Staxov komplet najbolje je što sam imao prilike slušati do sada pa s te strane nemam prigovora. Zbog izuzetne detaljnosti reprodukcije potrebno im je pružiti najbolje snimljen glazbeni materijal i opremu. Jasno, možete slušati i *lossy* zapise, ali tada doživljaj neće biti potpun. No, mene to ne sprečava da svaku večer preko internetskog radija (Squeezebox Touch) poslušam ClassicFM ili neku od audiofilskih stanica koje emitiraju mp3 u najboljoj kvaliteti.

Kada bih nešto mogao promijeniti, onda bi to bili jastučići za uši. No Stax to zna, pa je na skupljim modelima upotrijebljena prava koža. Zamor dugotrajnim slušanjem praktički ne postoji, te se doslovno bez prestanka može uživati u glazbi. A ovom kombinacijom glazbi nikad niste bili bliže!